

151. A levelet, amelyben Kasztner részletesen elszámolt a háború alatt a mentésre összegyűlt pénzekkel, a védelem 22. bizonyítékként használta fel. Hecht, *i. m.*, 72–73. és 259. o.

152. *Uo.*, 80–81. és 259. o.

153. *Uo.*, 198–199. és 269. o.

154. A zsidók mentésében betöltött szerepét Becher az 1946. február 7-én aláírt hosszú vallomásában körvonalazta. Ebben különleges figyelmet szentelt a magyarországi Holocaust kérdéseinek, részletezve az abban szerepet vállalt vezető német és magyar tisztviselők előéletét és működését. *RLB*, 438. (NG-2972.) dok. Részletek Becher életútjáról és háborús tevékenységéről: *Criminals at Large* Szerk.: Pintér István és Szabó László. Pannónia, Bp., 1961, 150–164. o.; valamint Lévai Jenő: *A fekete SS „fehér báránya”*. Kossuth, Bp., 1966, 191. o. A háború után Biss Andor hangosan hirdette Becher mentésben szerzett érdemeit.

155. A Kasztner kezdeményezte perről értesülve Sternbuch elküldött egy 16 oldalas memorandumot Chaim Cohennak, Izrael főállamügyészének. Az 1954. február 8-án kelt memorandum, amelyet a HIJEF-nek és az amerikai egyesült államokbeli ortodox rabbik szövetsége európai szekciójának számos egykori munkatársa írt alá, lajstromba veszi Kasztner „kifogásolható” tetteit. A memorandum szerzői Musy 1945. március 5-i nyilatkozatát és Walter Schellenberg 1948. június 18-i eskü alatt tett vallomását idézve azzal vádolták mind Kasztner, mind Mayert, hogy Becherrel folytatott tárgyalásaikkal valójában aláásták Musy egyezségét Himmlerrel a koncentrációs táborokban lévő, megközelítőleg 750 000 zsidó kiszabadításáról. A memorandum bírálta továbbá Kasztnernek a háború után írt jelentését, s különösen a HIJEF-re vonatkozó utalásait.

156. Brand Hansi egy magnetofonra vett interjúban, melyet a jelen mű szerzője készített vele Tel-Avivban 1972. október 10-én, rendkívül elítélően nyilatkozott Kasztner „barátainak” a bíróság előtti szerepléséről. Mint nyomatékkal hangsúlyozta, „elképzeltetlen, hogy (ezek az emberek) ne tudták volna, mit jelentett a német megszállás 1944 március–áprilisban”. Hangoztatta továbbá, hogy a kolozsvári vezetők már Kasztner májusi látogatása előtt is pontosan tudták, mi folyik Lengyelországban a zsidókkal.

157. *Psak din shel beit-hamishpat hamehozu b'Yerushalayim betik pelili 124/53 hayo-ets hamishpati neged Malkiel Grünwald bifney nasi beit-hamishpat dr. Benjamin Halevi* (A Jeruzsálemi Kerületi Bíróság határozata a 124/53. bűnügyben: főállamügyész c. Malkiel Grünwald, a bíróság elnöke dr. Benjamin Halevi.) Karni Publishing Company, Tel-Aviv, 1957, 16. o. Ben Hecht szerint, aki nem volt mentes a revizionista-cionista elfogultságoktól, Tamirnak arra a kérdésére, hogy „Megmondta-e Önnek Kasztner, hogy az auschwitz-i gázkamrákba viszik őket?”, Danzig lakonikus „nem”-mel válaszolt. Lásd Hecht, *i. m.*, 108. o.

158. Magnetofonszalagra rögzített interjú a jelen mű szerzőjével, Tel-Aviv, 1972. október 8.

159. Hecht, *i. m.*, 105–108. o. Kenyérmező kitalált helység volt (bár így hívtak egy első világháborús katonai kiképzőtáborot Esztergom közelében). Az ottani és dunántúli kényszermunkákról szóló híreket a csendőrök is terjesztették közvetlenül a deportálás előtt. Nagyváradon az a hír járta, hogy a zsidókat a Budapesttől délkeletre fekvő Mezőtúrra viszik. Lásd Andrei Paul: *Az észak-erdélyi zsidó lakosság deportálása 1944-ben* (kézirat). Lásd még Marton István beszámolóját: Katona Béla: *Várad a viharban*, Tealah Kórháztámogató Egyesület, Nagyvárad, 1946, 314–325. o.

160. Weinberger rabbit és feleségét 1944. május 2-án, közvetlenül a kolozsvári